

ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРТІСНИЙ АНАЛІЗ ЯК МЕТОД УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Р.О. САВЧЕНКО, аспірант
Державний агрокологічний університет

Розглянуто питання методологічного забезпечення управлінського обліку.

Для забезпечення подальшого розвитку ринкових відносин в Україні необхідне підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств та національної економіки в цілому. За один із напрямів такого підвищення може слугувати цільова орієнтація одержання необхідного рівня виробництва продукції з одночасним раціональним використанням усіх видів ресурсів. У зв'язку з цим постає проблема пошуку шляхів удосконалення механізму господарювання на основі використання нетрадиційних методичних підходів в обліку та аналізу. Зараз увагу облікових працівників слід звернути насамперед на можливості використання методів управлінського обліку відповідно до особливостей галузей народного господарства, потрібна докорінна перебудова їх професійного мислення.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Як показує проведений аналіз економічної літератури, у використанні традиційних для обліку та аналізу методів є ряд недоліків, зокрема низька оперативність та аналітичність даних, "історичний" характер інформації, значна трудомісткість обліково-аналітичних процедур та ін. Лише деякі загальні положення по методології управлінського обліку були висвітлені в працях О. Бородкіна [1], Ф.Ф. Бутинця [2], Є.А. Данілочкіної [3], Т.П. Карпової [4], Г.Г. Кірейцева [5], Л.В. Нападовської [6], М.С. Пушкаря [7] та ін.

Мета дослідження. Обґрунтувати необхідність адаптації загальної методології управлінського обліку до умов конкретної галузі. Довести можливість визначення функціонально-вартісного аналізу як методу управлінського обліку, за допомогою якого встановлюється взаємозв'язок "витрати-результат", а також забезпечується підвищення якості продукції порівняно із ростом витрат.

Виклад основного матеріалу. Підґрунтям застосування методу функціонально-вартісного аналізу є розробка та використання ФСА-моделей. За допомогою останніх стає можливим удосконалення діяльності підприємств підвищенням ефективності роботи підприємства по показниках собівартості, трудомісткості та продуктивності. При використанні функціонально-вартісного аналізу отримується інформація у вигляді системи вартісних показників, трудомісткості та показників, що характеризують

ефективність діяльності центрів відповідальності зокрема, і підприємства в цілому. Вивчаються функції (процеси) для встановлення можливостей підвищення ефективності їх виконання, а також підвищення продуктивності виробництва через виявлення причин виникнення непродуктивних витрат та шляхів їх подолання. Для цього необхідно сформувати перелік функцій (процесів) за їх вартістю і трудомісткістю, вибрати такі з високими показниками та або ж усунути "неважливі", або ж їх скомпонувати, виявлені резерви перерозподілити.

Як правило, ФСА-інформація подається у вигляді системи вартісних, а також відносних показників, що характеризують ефективність діяльності центрів відповідальності в підприємстві.

Розробка методики використання функціонально-вартісного аналізу, як методу управлінського обліку в умовах сільськогосподарського виробництва дасть змогу вирішувати в комплексі проблеми, пов'язані з оптимізацією витрат виробництва, раціональним використанням ресурсів підприємства, підвищенням якості та конкурентоспроможності продукції. Розв'язання цих проблем значною мірою залежать від продуманого підходу до використання методології обліку та аналізу як одних із основних джерел економічної інформації. При цьому пріоритетним повинно бути підвищення прибутковості сільськогосподарських підприємств не за рахунок зменшення витрат на виробництво продукції, а за рахунок поліпшення якості продукції та оптимізації витрат.

На сьогодні виділяють три форми проведення функціонально-вартісного аналізу, що використовуються для різних цілей та об'єктів, і відрізняються за призначенням, об'єктом вивчення, характером використання вартісної оцінки функцій та послідовності етапів проведення. Зокрема це:

- 1) функціонально-вартісний аналіз у сфері виробництва;
- 2) функціонально-вартісний аналіз у сфері проектування;
- 3) функціонально-вартісний аналіз у сфері застосування.

В умовах сільськогосподарського виробництва найприйнятніше використання функціонально-вартісного аналізу в сфері виробництва шляхом попереднього розрахунку бюджету витрат, поточного (фактичного) обліку витрат та проведення аналізу відхилень плану витрат від фактичних їх значень.

Застосування функціонально-вартісного аналізу в сільському господарстві дозволить: виробляти конкурентоспроможну продукцію, підвищити якість продукції, знизити витрати виробництва, отримувати релевантну інформацію щодо ефективності діяльності центрів відповідальності, проводити порівняльний аналіз альтернативних варіантів зниження витрат виробництва, отримувати релевантну інформацію про витрати, підвищити екологічність виробництва та ін. На даний час не існує методики проведення функціонально-вартісного аналізу в сільськогосподарському виробництві. Насамперед це пов'язано з

додатковими витратами на впровадження даної системи аналізу, а також з відсутністю належної кваліфікації працівників бухгалтерії.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, функціонально-вартісний аналіз дасть змогу приймати обґрунтовані управлінські рішення про ефективний розподіл ресурсів підприємства, що спираються на встановлення взаємозв'язку функцій (процесів) та їх вартості, за рахунок проведення порівняльної оцінки та вибору раціональних технологій проведення операцій.

Список літератури

1. *Бородкін О.С.* Внутрішньогосподарський (управлінський) облік: концепція і організація // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – № 2. – С. 45-53.
2. Бухгалтерський управлінський облік: Навчальний посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
3. Контроллинг как инструмент управления предприятием / Е.А. Данилочкина и др.; Под ред. Н.Г. Данилочкиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 279 с.
4. *Карпова Т.П.* Основы управленческого учета: Учебное пособие. – М.: ИНФРА, 1997. – 379 с.
5. *Кірейцев Г.Г.* Методологічні аспекти розвитку бухгалтерського обліку // Бухгалтерія в сільському господарстві. – 2000. – № 8. – С. 2-7.
6. *Нападовська Л.В.* Управлінський облік: Монографія. – Д.: Наука і освіта, 2000. – 450 с.
7. *Пушкар М.С.* Управлінський облік: Навчальний посібник / 3-тє вид., стереотипне. – Тернопіль: Карт-бланш, 1998. – 163 с.

Рассмотрены вопросы методического обеспечения управленческого учета.

In the article the problems of methodical maintenance of the administrative count are esteemed.